

Barentsbilder etter årtusenskiftet

TITTEL: Den nye nordområdepolitikken
FORFATTERE: Geir Hønneland og Leif Christian Jensen
FORLAG: Fagbokforlaget, 2008
ANMELDT AV: Odd Gunnar Skagestad

HIMMELRETNINGEN NORD er noe som vi nordmenn har et særlig stemningsmettet forhold til, jfr. Rolf Jacobsens forterpede dikt med samme navn.¹ Aviser og tidsskrifter – etterhvert også bøker og blogger – har i senere år nærmest flommet over av artikler hvor forskere, akademikere, politikere, embetsmenn og allehånde operatører har tatt for seg stikkordet «nordområdene» – med eller uten stor forbokstav, og med større eller mindre grad av faglig innsikt, engasjement eller suffisanse. «Nordområdene» er blitt et av vår tids hotteste og mest sexy temaer.

Men vil det vare? FNI-forskerne Hønneland og Jensen stiller selv spørsmålet – avslutningsvis (s.169) – i sin blodferske bok **Den nye nordområdepolitikken**: «I skrivende stund er kanskje det mest interessante spørsmålet om nordområdeuforien er på hell». Innen de kommer så langt har forfatterne imidlertid med fråtsende appetitt boltret seg i dette tidsriktige (enn så lenge) saksfeltet for hva det er verdt – og litt til.

ALLEREDE i forordet legges listen på et behagelig høyt nivå med en informativ programerklæring: «Boken er deskriptiv og til en viss grad forhåpentligvis også analytisk. Den er altså ikke normativ – verken i den ene eller den andre retningen». Greit å vite, og – som leseren vil oppdage – en stort sett korrekt observasjon, når unntas enkelte høyst berettigede hjertesukk som (på s.163) følgende: «Tendensen til å stemple skeptikere som uvitende, surmulende eller upatriotiske synes vi er det minst tiltalende ved den store norske nordområdeuforien».

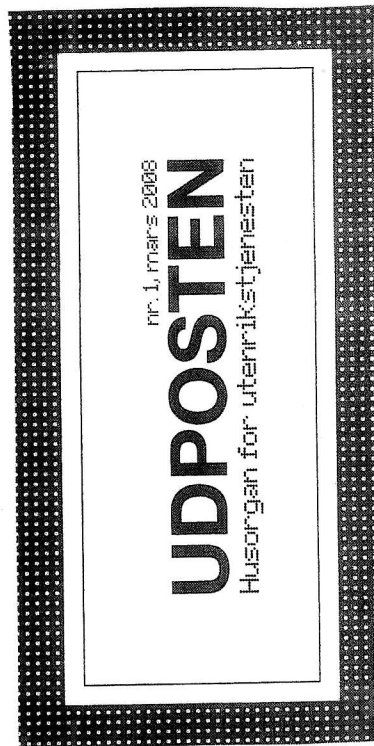
Men Hønneland og Jensen holder ellers hva de lover, på det deskriptive såvel som det analytiske gebet. Boken er oversiktlig strukturert, med ryddige tematiske inndelinger (generell nordområdepolitikk, petroleumpolitikk, havmiljøforvaltning, fiskeriforvaltning) under de to hovedbolkene *Politikkutforming* (bokens Del II) og *Debattene* (Del III).

OG ANALYSEN? For leseren bør det være særlig interessant å se hvordan forfatterne makter å dissekere den pompøse, forblommede og ikke minst komplekse *retorikken* som dette motetemaet er innhyllt i, videre hvorvidt de makter å relatere vår tids toneangivende virkelighetsoppfatninger på dette saksfeltet til politikken og historiens «lange linjer».

Det første lykkes bra, spesielt i den serien av «diskursanalyser» som inngår i bokens Del III. Boken formidler også en klar forståelse av at «nordområdene» *ikke* er et geografisk stedsnavn eller et avgrenset territorielt begrep, men først og fremst et *politisk* begrep med skiftende og tøyelig innhold. Dette innebærer imidlertid også et tilnærmet uløselig definitorisk problem med hensyn til begrepet «(norsk) nordområdepolitikk». Det fastslås innledningsvis (s.20) at «I utgangspunktet forstår vi norsk nordområdepolitikk som *landets utenrikspolitikk i de europeiske nordområdene*», m.a.o. en vesentlig snevrere forståelse enn den definisjon som regjeringens nordområdestrategi legger til grunn (s.157-158), og hvor innenrikspolitiske og sirkumpolære elementer inngår. At forfatterne innimellom utviser et elastisk forhold til sin egen definisjon, har knapt vært til å unngå.

Boken gir en interessant og innsiktsfull rede-gjørelse for den utviklingen som har funnet sted gjennom de siste årene med hensyn til bruken av nordområde-begrepet – herunder endringer i innhold, vektlegging og retning – i politikktut-

¹ Litterært interesserte vil finne en brukbar gjengivelse på baksiden av Regjeringens nordområdestrategi, Utenriksdepartementet, Oslo/Tromsø 1. desember 2006; <http://www.regjeringen.no/upload/kilde/ud/nyh/2006/0184/ddd/pdfv/302927-strategi06.pdf>.

formingen og i den offentlige debatt. Her mener riktignok denne anmelder å ane et snev av perspektivforkortning fra forfatterens side: Altså en tendens til å over-tydeliggjøre de utviklingslinjer som ligger nærmest i tid, som så kontrasteres mot «før-situasjonen» (in casu 1970-80-90-årene), mens kontinuiteten med «de lange linjer» underspilles.

NÅR ALL den opp-haussede mote-retorikken skrelles av, synes det betimelig å stille spørsmålet om hvor «ny» den såkalte «nye nordområdepolitikken» egentlig er. Og det er nettopp dét de to forfatterne – fortjenstfullt nok – også gjør: «Er det i det hele tatt noe nytt i den «nye» nordområdepolitikken?» (s.159). Deres svar er at «Den virkelig nye nordområdepolitikken er først og fremst en serie offentlige dokumenter og enkelte nye aktiviteter som følger av disse». Og de følger opp med fordomsfritt, men forsiktig å spørre: «Kan det tenkes at 2000-tallets nordområdepolitikk (...) vil huskes mer for sine innenrikspolitiske enn for sine utenrikspolitiske resultater?»

Den våkne leser vil utvilsomt kunne gjøre seg sine egne refleksjoner, over dette spørsmålet såvel som over bokens mange andre stimulerende betraktninger.

Omslagets forside er prydet med en karikaturtegning av Inge Grødum, utstyrmessig er boken forøvrig kledelig nøktern. Men løp, kjøp og les!

P.S. Begrepet «nordområdene» var ikke i vanlig bruk før på 1970-tallet. Såvidt undertegnede har kunnet registrere, ble uttrykket først lansert av utenriksminister Knut Frydenlund, da han tiltrådte høsten 1973. Kan noen av UDpostens lesere være behjelpelig med å dokumentere en eventuell tidligere tidfestet forekomst av dette pregnante homnørordet? ☺☺☺